

INTERLINGVÁLNE FAKTORY PRI PRECHYĽOVANÍ CUDZOJAZYČNÝCH ŽENSKÝCH PRIEZVISK V SLOVENČINE¹. ČASŤ 1.

Jana Wachtarczyková – Radovan Garabík

Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, Panská 26, 811 01 Bratislava 1
e-mail: jankaw@juls.savba.sk – garabik@kassiopeia.juls.savba.sk

WACHTARCZYKOVÁ, J. – GARABÍK, R.: Interlingual Factors in Formation of non-Slovak Female Anthroponyms in Slovak. Part I. Slovak Speech, 2016, vol. 81, no. 3-4, p. 174-189.

Abstract: The article describes problems encountered in the usage of foreign language anthroponyms in the contemporary Slovak language. In the interlingual context we evaluate current tendencies of these onymic units in texts, especially the degree and forms of the transformation of non-Slovak female names according to the traditional anthropomodel of Slovak female surnames. The fundamental question is the adaptation of foreign female anthroponyms, especially the feminization of surnames – an explicit indication of female gender of the person via the *-ová* suffix, added to foreign surnames, but also other related modifications (e.g. inverse word order of Asian names) when appearing in Slovak texts.

The analysis has been carried out using the Aranea family of web corpora. First part describes the adaptation of Icelandic, Lithuanian, Chinese and Indonesian female anthroponyms in the Slovak language. The results indicate weakening of the feminizing anthropoformant *-ová* in Slovak texts in the corpora for Icelandic, Lithuanian, East Asian and Indonesian surnames. On the other hand, we detected increased usage of the almost authentic forms (e.g. *Gudmundsdóttir*; *Grybauskaite*, *Na Li*) as indeclinable nouns.

Key words: non-Slovak female anthroponyms, anthroposuffix *-ová*, interlingual factor, extralingual factor, surname feminization, endoidentity, exoidentity, Aranea corpora

1. ÚVOD

Cieľom tohto článku je opätovne tematizovať problematiku cudzojazyčných ženských priezvisk, ich fungovanie, adaptovanie (prechýľovanie²) v slovenskom jazykovom priestore s prihliadnutím na rozličné jazykové a mimojazykové faktory viažuce sa na onymickú sféru cudzích jazykov, ktoré sa doposiaľ nebrali do úvahy alebo sa marginalizovali. Otázky adaptácie cudzojazyčných proprií rezonujú v slovenskej odbornej i laickej verejnosti už oddávna. S väčšou intenzitou sa otvorili v 90. rokoch minulého storočia a príležitostne sa vynárajú stále. Podľa M. Ološtiaka (2001a, s. 299) je to prirodzený výsledok toho, že daná téma neprestala byť pre lingvistiku zaujímavá, čo je iste spôsobené tým, že sa otázku prechýľovania či neprechýľovania cudzích a domácich ženských priezvisk dosiaľ nepodarilo uspokojivo vyriešiť. V spomínanom článku M. Ološtiaka možno nájsť množstvo odkazov na práce V. Bľanára, L. Dvonča,

¹ Štúdiá bola vypracovaná v rámci projektu Vega 2/0182/15 *Jazyková norma a jej kodifikácia*.

² Prechýľovanie tu chápeme najmä ako pridávanie antropoformantu *-ová* k pôvodnej grafickej podobe antroponyma a zároveň ako pridávanie relačných morférov pri skloňovaní antropónym (napr. Oscar-a Wilde-a, Henri-ho Michaux-a) alebo pri adjektívnych propriách typu *Lewinsky – Lewinská*.

M. Knappovej a iných, ktorí sa otázkam prechýľovania priezvisk venovali a ukazujú čitateľom genézu nazerania i spektrum pohľadov na celú problematiku. Zároveň treba pripomenúť, že ani postupom času sa otázky adaptácie ženských priezvisk nezjednodušujú, ale naopak – ešte častejšie sa tematizujú (aj politizujú), do slovenčiny sa dostáva čoraz exotičnejší a pestrejší onomastický materiál a aj v bežnom živote na seba narážajú protichodné názory, záujmy a potreby (napr. nositeľiek mien, genderových lingvistiek, prekladateľov, jazykovedcov, legislatívov atď.).

Výrazom aktuálnosti tejto problematiky bol začiatkom tohto roka odborný seminár *Prechýľovanie: áno/nie?*³ Samotný názov podujatia potvrdzuje, že otázka prechýľovania sa stále kladie ako disjunktívna, implikujúca odpoveď buď áno – alebo nie. Je možné, že problematika prechýľovania nebola uspokojivo vyriešená práve preto, že základná otázka nie je dobre položená a nezohľadňuje povahu jazykovej praxe. V nej sa demonštruje variabilita uvádzania cudzojazyčných ženských priezvisk. Sú situácie, kde sa tieto mená prechýľujú, ale bývajú aj také, kde sa mená z rozličných dôvodov neprechýľujú, a tak v jazyku koexistujú prechýlené aj neprechýlené podoby toho istého vlastného mena. V snahe zistiť aktuálne tendencie pri uvádzaní ženských antroponým v slovenčine sa opierame o údaje z webových korpusov, ktoré vypovedajú najmä o frekvencii a jazykovom kontexte ich používania, rozširujú interpretačný priestor o tieto parametre fungovania mien a spolu s ďalšími faktormi umožňujú pohľad na danú problematiku z inej perspektívy.

2. POSTOJE K OTÁZKE PRECHÝĽOVANIA CUDZÍCH PRIEZVISK V SLOVENČINE

Názorovú bipolaritu v jazykovednom diskurze na túto tému si všíma aj M. Ološtiak (2001a, s. 299), ktorý ju chápe ako opozíciu medzi extralingválne motivovanými postojmi (ktoré odmietajú prechýľovanie zdôrazňujúc osobnú identitu človeka) a intralingválne motivovanými postojmi (ktoré zdôrazňujú nevyhnutnosť rešpektovať zákonitosti flektívneho jazyka). Trochu máťuce môže byť to, že v Ološtiakovom chápaní sa aj mimojazykové okolnosti vždy vzťahujú k jazyku (napr. v termíne extralingválne motivované postoje), a nie k predmetnej skutočnosti. Autor extralingválnosť vlastného mena vidí v jeho onomastickom stave (Ološtiak, 2001b, s. 94), motiváciu považuje za „extralingvistickú realitu onomaziologického rázu“ (tamže, s. 96) a zdôrazňuje pragmatickú funkciu preberajúceho jazyka, ktorý prispôsobuje cudzie antroponymá potrebám a očakávaniam používateľov jazyka. Popritom sa zo zreteľa stráca ontologický status vlastného mena, ohľad na individuum, na jeho nositeľa a privilegovaného používateľa a na legitímnu požiadavku osoby vystupovať pod rovnakým menom v rozličných jazykových prostrediach. Z ontologického statusu pramení potreba zachovania originality antroponyma a túto motiváciu považujeme za mimojazykový,

³ Správa zo seminára bola publikovaná v časopise Slovenská reč, 2016, roč. 81, č. 1 – 2, s. 79 – 82.

teda extralingválny faktor. V prípade cudzích ženských priezvisk je to napr. odlišná pomenovacia štruktúra (jednomenná sústava, viacmenná sústava), vôľa nositeľky mena, lokálne zvyklosti uvádzania mien, intenzita a druh kontaktu medzi východiskovým a cieľovým (preberajúcim) jazykom, individuálna preferencia neprechýľovania či neprechýľovania u prekladateľov beletrie, publicistov atď.

Všeobecne ide o výraz meniacich sa potrieb používateľov jazyka, ktoré charakterizujú novú kultúrnu paradigmu posledných dvoch desaťročí (porov. Bednárová, 2016, s. 3). K tradičným vnútrojazykovým argumentom a dôvodom prehodnocovať potrebu prechýľovania cudzích ženských priezvisk v slovenčine pribúdajú aj faktory vonkajšej – získanej identity nositeľov mien (exoidentita) v prijímajúcich jazykoch a kultúrach, keď sa dostáva do kontrastu s vnútornou a pôvodnou identitou (endoidentitou) nositeľiek ženských priezvisk v domovskej kultúre a krajine. Dynamicky sa vyvíja aj faktor interlingválnej jazykovej kompetencie u mladej generácie Slovákov, ktorá už počas školskej dochádzky získava základné znalosti z dvoch cudzích jazykov, čím sa generálne uskutočňuje posun od slovenského monolingvizmu k heterolingvizmu používateľov slovenčiny. Základným znakom novej paradigmy v jazykovej situácii je tzv. preskupovanie dominánt a vyšší podiel heterolingvizmu medzi používateľmi slovenčiny, ako aj stále intenzívnejší kontakt s exoidentitou – identitou osôb z cudzieho jazykového a kultúrneho prostredia v slovenskom jazyku. Preskupovanie dominánt v sociálno-jazykových postojoch používateľov jazyka sa prejavuje nielen ako schopnosť porozumieť výrazom v inom jazyku, ale aj ako schopnosť akceptovať cudziu identitu – exoidentitu, vyjadrenú osobným menom človeka. Potom je prirodzené, keď sa v národnom spoločenstve vyčlení formácia nositeľov mien, ktorá požaduje alebo preferuje iné, než doposiaľ zaužívané či väčšinovo platné zvyklosti uvádzania mien. Ide o postojové záležitosti, prejavy sociokultúrneho správania sociálnych aktérov, ktoré sa manifestujú v jazykovej matérii, na propriách. K prejavom sociokultúrnej dynamiky patria napríklad požiadavky Sloveniek a genderových lingvistiek (za používanie ženských priezvisk bez prechýľovania)⁴ alebo o trend používania bezsufixálnych foriem poľských ženských priezvisk (porov 4.7. v II. časti príspevku) alebo o tendencie uvádzania maďarských ženských priezvisk (porov. 4.6. tamže).

3. CIELE A METÓDA VÝSKUMU

Cieľom nášho článku je prezentovať pohľad na prechýľovanie cudzích ženských priezvisk v slovenčine s prihliadnutím na **interlingválny faktor**. M. Ološtiak (2001a) ho chápe ho ako výraz interlingválnej proxemiky, vzťahu medzi kontakto-

⁴ V r. 2013 Ministerstvo kultúry SR pripomenovalo návrh novely zákona o matrikách argumentmi o neprípustnosti uvádzania ženských mien osôb slovenskej národnosti v matrike bez prípony *-ová*, z dôvodu, že by to bolo v rozpore s § 2 ods. 3 zákona o štátnom jazyku, ktorý takýto zásah do jazykového systému nedovoľuje. Znamená to, že podoba ženského priezviska osoby slovenskej národnosti sa stále vníma najmä ako jav jazykového systému, a nie ako extralingválne motivovaná realita.

vými jazykmi. Za pozitívne považuje rozširovanie interpretačného rámca o rozličné jazykové i vecné súvislosti. Dôležitosť pripisuje aj situačným premenným, ktoré môžu rozhodovať o tom, aký druh a aká miera adaptácie sa prejaví na cudzojazyčnom propriu vnášanom do nášho jazyka. Interlingválna perspektíva predstavuje určitý odstup od veci, vďaka čomu sa zreteľnejšie črtajú problémové javy – príklady a dôvody nevhodného prechýľovania cudzích ženských priezvisk⁵ v slovenčine a zvyrazňuje sa potreba preskupenia dominánt v rámci avizovanej novej kultúrnej paradigmy. Ak v interlingválnej proxemike z pohľadu prijímajúceho jazyka narastá vplyv heterolingvizmu používateľov jazyka a mení sa postoj k exoidentitám, aktuálna reflexia skúmaného materiálu by tieto tendencie mala zohľadniť. Znamená to, že aj otázku prechýľovania cudzojazyčných ženských priezvisk treba posudzovať nielen z hľadiska gramatických pravidiel prijímajúceho jazyka, teda z lingvistického hľadiska, ale v kontexte mnohých ďalších premenných jazykového i vecného charakteru, pričom treba určiť dominanty, teda faktory, ktoré rozhodujú o spôsobe a miere adaptácie cudzích antropónym v slovenčine.

V článku si všimame ako sa ženské antroponymá používajú v niektorých iných jazykoch a kultúrach a ako prebieha ich transortografizácia do slovenčiny. Sledujeme spôsob, akým sa inojazyčný antroponymický pomenovací model „správa“ v slovenčine pri jeho konkrétnom využití v jazykovej praxi, ako ho zachytáva korpus. Výsledky ďalej interpretujeme prihliadajúc na interlingválne a extralingválne faktory, t. j. na mimojazykové okolnosti fungovania daných antropónym vo východiskovom jazyku a východiskových antroponymických modeloch sledovaných jazykov, ktoré vyjadrujú endoidentitu človeka. V prípade adaptácie cudzích ženských antropónym v slovenčine skúmame najmä prechýľovanie, prostredníctvom ktorého daný onymický objekt získava v slovenčine špecifickú exoidentitu – prechýlenú podobu svojho mena – a sledujeme ako táto nová onymická entita plní svoju identifikačnú funkciu. Pri jednotlivých typoch mien vyberáme na ilustráciu reprezentanta – ženské antroponymum vo všetkých podobách, v akých sa v slovenčine vyskytlo. Výber jednotlivých jazykových kontextov bol motivovaný vysokou problémovosťou a variantnosťou uvádzania mien z týchto jazykov v slovenčine. Opisovali sme kontext tých jazykov, v ktorých sa antroponymická pomenovacia sústava odlišuje od našej paradigmy a uvádzanie prvkov tejto mennej sústavy spôsobuje používateľom slovenčiny najväčšie problémy (napr. islandské, litovské, čínske ženské antroponymá). Používanie týchto typov mien v slovenčine je sprevádzané tvorením exoidentít, ktorých identifikačná funkcia v slovenčine je oslabená, pretože sa prechýľovaním (a množstvom odlišne prechýlených variantov) formálne vzdiaľujú od východisko-

⁵ M. Ološtiak (2001a, s. 87) hovorí o tzv. identifikačnom faktore, ktorý sa prejavuje aj pri domácich antroponymách ako tendencia redukovať alternácie, ktoré by mohli narušiť identifikáciu onymického objektu, napr. *Hudeca* – *Hudca*, a teda aj odvodených ženských priezvisk.

vého antroponyma (napr. *Li Nà* → *Li Naová, Na Liová*). Poradie uvádzania opisovateľných kontextov v článku nie je systemizované. V prvej časti príspevku približujeme interlingválne faktory uvádzania islandských, litovských, čínskych a indonézskych mien v slovenčine. V druhej časti štúdie sa venujeme otázkam uvádzania hispánskych, maďarských a poľských ženských mien.

Všetky citované príklady a štatistiky pochádzajú z rodiny korpusov Aranea (Maius) vo verzii aktuálnej k októbru 2016 (Benko, 2014). Aby sme eliminovali vplyv skloňovania či nesklonnosti, prechýľované antroponymá sme hľadali vo všetkých potenciálnych pádoch. Korpusy Aranea pre jednotlivé jazyky boli spracované rovnakou metodológiou a vychádzajú z porovnateľných zdrojov, preto sú vhodné práve pre medzijazykové porovnávacie účely. Ich pôvod v internetových textoch môže skresľovať závery vzhľadom na nižšiu reprezentatívnosť „bežného jazyka“, ale orientácia na virtuálny rozmer fungovania jazyka korešponduje s preskupovaním dominant v rámci novej kultúrnej paradigmy. V texte používame zaužívané označenia funkčných členov antroponyma, a to rodné meno (ktoré uprednostňujeme pred krstným menom vzhľadom na absenciu krstu v iných kultúrach) a priezvisko, pričom vychádzame z teórie vlastného mena V. Blanára (1996).

4. INTERLINGVÁLNA PROXEMIKA SLOVENČINY VO VZŤAHU K VYBRANÝM JAZYKOM

4.1. Interlingválny faktor v kontexte islandských mien

Špecifickou črtou islandských mien je neexistencia priezvisk v podobe, v akej ich poznáme. Dominantnú funkciu majú rodné mená, podľa ktorých sú aj radené menoslovy, napr. v telefónnych zoznamoch. Typické islandské vlastné meno sa skladá väčšinou z dvoch onymických zložiek: rodného mena a otcovského mena, podobne ako v prípade ruských, ukrajinských či bieloruských mien. Otcovské meno môže mať dva tvary podľa toho, či ide o syna (rod indikuje prípona *-son*) alebo dcéru (rod indikuje prípona *-dóttir*). Toto otcovské meno nie je priezviskom a ani neplní jeho funkciu. Je to evidentné na príklade bývalej islandskej prezidentky (1980 – 1996), ktorej meno v originálnom zápise má podobu *Vigdís Finnbogadóttir*. Jej otec sa volal *Finnboga Rúts Þorvaldsson* (mal dve rodné mená a jeho otec bol rodným menom *Þorvalds*).

Iná Islandanka, plným menom *Björk Guðmundsdóttir*, vo svete známa len ako *Björk*, čo pôsobí ako umelecké meno, ale zodpovedá pomenovacím zvyklostiam Islandanov a ich antroponymickému modelu. Urputná snaha niektorých slovenských publicistov pripisovať funkciu priezviska otcovskému menu a vytvárať podoby mena typu *Guðmundsdóttirová* sa ukazuje ako kontraproduktívna⁶. A naopak, redun-

⁶ Zjednodušuje grafému *ð* zámenou za grafému *d* (hoci ak už sme donútení – napr. z technických dôvodov – nepoužiť grafému *ð*, transkripcia by si žiadala segment *dh* podľa relatívne zaužívaného medzinárodného úzu). Podobne sa redukuje *ó* na *o*, aj keď nie je dôvod na toto zjednodušenie.

dantné je pridávanie prípony *-ová*, ktorá je slovenským variantom prípony *-dóttir*; takže podoba mena *Gudmundsdóttirová* je kompozíciou zložiek *Gudmunds+ová+ová*. Zároveň vytvára sekundárnu identitu, exidentitu, ktorou sa oslabuje a komplikuje identifikácia konkrétnej osoby *Björk* v slovenčine. Pri pohľade do korpusu môžeme porovnať frekvencie a podoby prechýľovania islandských mien, ako sa vyskytli v obsiahnutých slovenských textoch.

Tab. č. 1: Podoby a frekvencia sufixu typického islandského ženského antroponyma v troch slovenských korpusoch

Antropoforment <i>-dóttir</i>	Araneum Slovacum Maius	Araneum Bohemicum Maius	Araneum Polonicum Maius
<i>-dóttir:</i>	113	87	144
<i>-dottir:</i>	38	29	103
<i>-dottirová:</i>	26	9	
<i>-dóttirová:</i>	87 ⁷	29	

Frekvencia neprechýlených tvarov islandských ženských antropónym potvrdzuje preskupenie dominánt pri ich adaptácii do slovenčiny smerom k zachovávaní pôvodných tvarov mien a korešponduje aj s uvádzaním týchto mien v českom a poľskom jazyku. V týchto korpusoch dominujú neprechýlené tvary zakončené *-dóttir/-dottir*; ktoré zachovávajú autentickosť mena. Výskyt prechýlených tvarov *-dóttir-ová/-dottir-ová* svedčia o tom, že adaptačno-integračné sily v slovenčine stále pôsobia, že sufix *-ová* je v spisovnej slovenčine najekonomickjším a najjednoduchším ukazovateľom feminity (Ološtiak, 2011), ale zároveň sa potvrdzuje, že sa v jazykovej praxi rod vyjadruje aj inými spôsobmi. Možným nedorozumeniam plynúcim napríklad z vety „Nakrúcalo sa viacerými kamerami z rôznych uhlov pohľadu, a tak skúsený strihač *Valdis Oskarsdóttir* (Oslava, Mifune) stál po skončení prác pred neľahkou úlohou“ (Dogma po americky, InZine 1999) sa dá predchádzať. Je to možné nepriamymi indikátormi rodu použitého propria, daných napr. nadvetným kontextom (*skúsená strihačka*). Preferenciu v takýchto situáciách by mali dostať vety typu: „Nakrúcalo sa viacerými kamerami z rôznych uhlov pohľadu, a tak skúsená strihačka *Valdis Oskarsdóttir* stála po skončení prác pred neľahkou úlohou.“

Na základe korpusových zistení sa ako progresívnejšia ukazuje tendencia uvádzať islandské ženské antroponymá v ich pôvodnej neprechýlenej podobe (*Gudmundsdóttir*). V otázke uvádzania diakritiky a grafém, ktoré slovenská grafická sústava nepozná, by mal byť rozhodujúcim komunikačný kontext – prostredie, v kto-

⁷ Vyšší počet prechýlených tvarov v slovenskom korpusu Aranea (87) sa ukáže ako relatívny, ak zohľadníme fakt, že viac ako polovica výskytov (47) sa vzťahuje na jediný onymický objekt – basketbalistku menom *Helena Sverrisdóttir*, ktorá v sezónach 2011 – 2013 hrala za klub Good Angels Košice. Z pochopiteľných dôvodov takéto skreslenie štatistiky nie je prítomné v iných jazykoch (napr. v češtine).

rom sa tieto mená budú uvádzať. V neformálnom a neverejnom styku je možné zanedbať diakritiku (napr. *Gudmundsdottir*) alebo zjednodušať grafémy, napr. *ð* na *dh* alebo ju nesprávne prepísať ako *d*, ale v oficiálnom a úradnom styku, v publicistike a verejnom diskurze by bolo vhodnejšie uvádzať mená v autenticknej grafickej podobe (*Guðmundsdóttir*) alebo v štandardizovanom prepise (*Gudmundsdóttir*).

4.2. Interlingválny faktor v kontexte litovských mien

V litovčine existuje proces podobný prechýľovaniu, ten však neoznačuje len feminitu ako sufix *-ová*, ale označuje rodinný status žien formálne odlišujúc slobodné ženy od vydatých. Slobodné ženy majú priezvisko zakončené na *-aitė*, *-iūtė*, *-ytė*, *-ietė*, priezvisko vydatých žien sa končí na *-ienė*, *-uvienė*. V posledných rokoch sa aj vďaka legislatívnej podpore presadzuje aj trend neutralizácie vyznačovania rodovej či rodinnej príslušnosti v ženských menách a používanie neutrálnej prípony *-ė*, ktorá je spoločná pre vydaté aj slobodné ženy. Tento bezpríznamový variant mena však zatiaľ využívajú najmä celebrity.

Ženské priezviská sa v litovčine utvárajú pravidelne od základného tvaru – mužského mena⁸ (porov. Petr, 1982, s. 58). Ak sa mužské meno končí na *-as/-ias*, slobodná žena bude mať priezvisko zakončené na *-aitė*, vydatá žena na *-ienė*. Napríklad súčasná litovská prezidentka sa nazýva *Dalia Grybauskaitė*. Pri vytváraní ženských priezvisk od mužských, zakončených na *-us/-ius* sú priezviská vydatých žien zakončené na *-ienė/-uvienė*, slobodných zas na *-utė/-ietė*. Napríklad predchádzajúci litovský prezident *Valdas Adamkus* mal za manželku pani s menom *Alma Adamkienė*. Ich dcéra by sa volala *Adamkutė*. Ak sa mužské meno končí na *-is/-ys*, ženské priezviská budú zakončené na *-ienė/-ytė*. Napr. pán *Šerepetys*, pani *Šepetiene*, slečna *Šepetytė* (podľa Petr, 1982, s. 58).

Problémy so začleňovaním litovských a lotyšských antroponým do češtiny podrobne opísal J. Petr, ktorý priznáva zložitosť zosúladenia informatívnej a systémovej funkcie v oboch jazykoch. Silnú adaptáciu litovských mien do češtiny pomocou prípony *-ová* považoval za nevyhnutnosť, keď žiadal „místo litevského *Barčaitė* a *Barčienė* budeme uvádět *Barčasová*, místo *Šepetytė* a *Šepetienė* utvoříme *Šepetysová*, místo *Balčiūtė*, *Balčienė* a *Balčiuvienė* bude stát v českém textu *Balčiusová*...“

⁸ Silný interlingválny faktor pôsobí pri preberaní cudzích antroponým do litovčiny, a to aj mužských. Adaptácia zasahuje obidva funkčné členy antroponyma – rodné meno aj priezvisko. Dôvodom je morfológický systém litovčiny, v ktorom by sa mal nominatív singuláru podstatných mien mužského rodu končiť na samohlásku sled foném: vokál + konsonant *s*, inak pomenovanie nezapadne do schémy litovskej gramatiky a zostane nesklonné. V litovských textoch preto nájdeme mená ako *Robertas Ficas* (hoci používajú sa aj tvary *Robert Fico* alebo *Robertas Fico*), *Artūras Konanas Doilis*, *Šerlokas Holmasas*, *Leonardas da Vinčis*, na druhej strane medzi ženskými menami nájdeme podobu *Margareta Tečer* (ale aj *Margaret Thatcher*), *Marija Kiuri-Sklodovska*, *Martina Moravcova*. V poslednom čase sa však aj v Litve prejavujú (ba aj prevažujú) tendencie upúšťať od silnej adaptácie cudzích pomenovaní, hlavne maskulín, čo, samozrejme, vyvoláva búrlivé diskusie medzi zástancami a odporcami inovácie.

J. Petr tak uprednostnil intralingválny faktor na úkor interlingválneho a zanedbal dôležitosť identity vlastného mena, tým aj identifikačnú funkciu propria. Pripúšťal aj mechanickú adaptáciu pridávaním prípony *-ová* k už prechýlenému ženskému priezvisku bez ohľadu na zakončenie, pričom za prijateľné považoval aj tvary priezvisk *Dargytéová*, *Dargienéová*, *Venckutéová*, *Venckienéová* argumentujúc, že „týmto spôsobom bezpečne zajistíme čtenári a poslucháči najdôležitejšiu informáciu, že totiž nositeľkou uvedeného jména je žena“ (Petr, 1982, tamže). Z tohto pohľadu bola indikácia feminity prioritnou požiadavkou a indikácia spoločenského statusu nositeľky mena (jej endo-identita) a jednoznačná identifikácia onymického objektu nemala takú dôležitosť. Tento kontext uvádzame ako príklad interlingválneho faktora, ktorý pôsobil v 80. rokoch minulého storočia v českej i slovenskej jazykovede a ovplyvňoval spôsob uvádzania litovských mien v češtine. Súčasnosť si vyžaduje revíziu tohto postoja a také odporúčania pre jazykovú prax, ktoré zohľadňujú progresívne tendencie pri uvádzaní litovských mien v sledovaných korpusoch.

Tab. č. 2: Podoba a frekvencie litovského ženského priezviska v slovanských korpusoch

Podoba mena <i>Grybauskaitė</i>	Araneum Slovacum Maius	Araneum Bohemicum Maius	Araneum Polonicum Maius
<i>Grybauskaitė</i>	2	2	280
<i>Grybauskaite</i>	46	1	178
<i>Grybauskaitė</i>	12	0	7
<i>Grybauskaiteová</i>	23	4	
<i>Grybauskaitėová</i>	5	3	
<i>Grybauskaitová</i>	8	0	
<i>Grybauskaitėová</i>	3	0	
<i>Grybauskaitie</i>	0	0	7
<i>Grybauskaitė</i>	0	0	1

Z výsledkov vidieť, že v slovenskom materiáli prevažuje neprechýlený tvar mena *Grybauskaite* avšak so zanedbanou diakritikou (*ė*→*e*) alebo s nesprávnou (*ė*→*é*). V poľskom korpuse je prevaha autentického zápisu v pomerne vysokej konkurencii zjednodušeného zápisu (*ė*→*e*). Český korpus nevykazuje konkrétnu tendenciu, ale zaujímavosťou je výskyt prechýlených tvarov sledovaného mena. Prechýlený tvar *Grybauskaiteová* považujeme za nekorektný vzhľadom na duplikáciu prechýľovacej prípony *-aitė* slovenským sufixom *-ová*. Vo všeobecnosti je takéto prechýľovanie litovských ženských antroponým v rozpore aj s PSP (2000, s. 128 – 130), podľa ktorých by prechýlená podoba ženského priezviska mala vychádzať z mužskej podoby mena ako základnej formy. Z pohľadu kodifikačnej príručky by bol v slovenčine akceptovateľný tvar *Grybauskasová*. Ten sa však v korpusoch nevyskytol vôbec. Z pohľadu jazykovej praxe je neakceptovateľné pravidlo, ktoré je síce systémové, ale očividne nefunguje.

Korpus potvrdzuje, že popri dominantnej tendencii neadaptovať litovské ženské priezviská v slovenčine a používať ich ako nesklonné, stále pôsobí aj tendencia k ich prechýľovaniu. Tento trend kopíruje vývoj v uvádzaní islandských mien a naznačuje preskupovanie dominánt v novej spoločenskej paradigme, ktorú si vnútorne formujú používatelia slovenského i litovského jazyka. Na obidvoch stranách rezonujú otázky (porov. pozn. č. 8), do akej miery musí cudzie antroponymum zapadať do morfolologickej a propriálnej schémy prijímajúceho (či už litovského alebo slovenského) jazyka. Opozícia medzi dôležitými ideovými faktormi propriálnej adaptácie, napr. medzi endoidentitou a exoidentitou, heterolingvizmom a monolingvizmom, neutralitou a príznakovosťou antropónym, sprevádza adaptačné stratégie všetkých jazykov, ktoré prijímajú cudzie a nové jazykové kvality.

Pri porovnávaní korpusov sa potvrdzuje rozhodujúca úloha interlingválnej proxiemiky, ak ide o vzťah kontaktných jazykov a kultúr, tu o vzťah poľského a litovského jazyka. To vysvetľuje jednak vysoký počet výskytov a zároveň prevahu výskytov litovského ženského mena v jeho autenticknej podobe v poľskom korpuse. Naopak, väčšia vzdialenosť slovenského a českého jazyka vo vzťahu k litovčine sa prejavuje rádo nižšími frekvenciami sledovaného mena.⁹ Pravidlá slovenského pravopisu (2000, s. 130) umožňujú používať neadaptované ženské antroponymá len ako výnimku: „cudzie priezviská známych umelkyn sa môžu (najmä vo vetnej súvislosti vyžadujúcej nominatív) ponechať v neprechýlenej podobe, napr. (*Gina Lollobrigida, Giulietta Massina*).“ Domnievame sa, že dnes by už používatelia slovenčiny a publicisti nemuseli vyhodnocovať, či sa aj na meno prezidentky Litvy, resp. aj na mená športovkyn *Milikauskaitė* a *Urbonaitė*, vzťahuje možnosť neprechýľovania, aká je v prípade známych umelkyn. Z praktických dôvodov daných interlingválnym faktorom a výskytmi v korpuse by sme odporúčali aj v slovenských textoch zachovávanie pôvodnej podoby litovských ženských priezvisk v tvare napr. *Grybauskaitė, Pučinskaitė*. Otázky miery zachovania či zanedbania diakritiky, alebo nahrádzanie grafém, by sa riešili podľa určenia komunikátu. V oficiálnom styku a v publicistike by sme odporúčali uvádzať litovské ženské antroponymá v pôvodnom zápise. V neoficiálnej či neformálnej komunikácii (napr. v mailovej alebo SMS komunikácii) alebo v teletexte sú prijateľné aj tvary *Grybauskaite, Pučinskaite*.

4.3. Interlingválny faktor v kontexte čínskych mien

Moderné orientálne (čínske, japonské, kórejské) mená majú podobnú štruktúru ako európske (rodné meno, priezvisko), ale pre nezasvätených je problematické určiť, ktorý člen antroponyma je rodné meno a ktorý priezvisko. Situáciu komplikuje

⁹ Je možné predpokladať, že vyšší výskyt sledovaného mena v slovenskom korpuse je extralingválne motivovaný tým, že slovenský europoslanec J. Figel' nahradil pani *D. Grybauskaitė* na poste Komisie EÚ pre vzdelávanie, odbornú prípravu, kultúru a mnohojazyčnosť.

inverzný sled funkčných členov v antroponymickom modeli týchto jazykov – zvyk uvádzať priezvisko na prvom a rodné meno na druhom mieste (podobne ako v maďarčine). V čínskom jazyku býva zväčša priezvisko jednoslabičné, rodné meno je zvyčajne zložené z jednej alebo dvoch slabík. Napríklad známa herečka *Brigitte Lin* (jej umelecké meno používané v euroamerickom prostredí) sa vlastným menom volá 林青霞 (Lín Qīngxiá¹⁰), kde 林 je priezvisko a 青霞 rodné meno. Pravidlá slovenského pravopisu upozorňujú, že toto (pôvodné) poradie mien nie je vhodné meniť a dodávajú, že Čiňanky nemenia mená ani po sobáší (PSP, 2000, s. 85).

Pri tvare mena čínskej herečky 巩俐 (Gǒng Lì), sú obidva funkčné členy antronponyma jednoslabičné a Lì je rodné meno. Znamená to, že antropoforant -ová by sa teoreticky mohol pridávať k priezvisku *Gong* → *Gongová*, no nie k menu *Li*. Naopak, *Li(ová)* by mohla byť tenistka 李娜 *Lǐ Nà*, rodným menom *Na*. V slovenských textoch sa však najčastejšie uvádza ako *Na Li* (napr. „*Na Li* vyzve vo finále Australian Open nezastaviteľnú Cibulkovú.“^[3]). Ako je zrejme aj z korpusu, česká tlač preferuje uvádzanie mena v originálnom zápise: „Australian Open vyhrala *Li Na*“^[4]). Podobne aj poľské znenie Wikipédie, ktoré obsahuje vetu: „*Li Na* odnotowała dwa zawodowe zwycięstwa deblowe.“

Tab. č. 3. Podoba a frekvencie čínskeho ženského mena v slovanských korpusoch

Podoby mena	Araneum Slovacum Maius	Araneum Bohemicum Maius	Araneum Polonicum Maius
Li Na			
<i>Na Li</i>	577	19	56
<i>Li Na</i>	31	115	14
<i>Naová</i>	0	1	
<i>Liová</i>	3 (295) ¹¹	1	

Výsledky zo slovenského korpusu naznačujú, že v prípade tenistky *Lǐ Nà* sa v slovenskej jazykovej praxi nerešpektuje odporúčanie z PSP o tom, že poradie funkčných členov čínskeho antronponyma sa nemá meniť, ale naopak, že sa v slovenských textoch mení dôsledne. Dochádza k transpozícii funkčných členov a aj čínske meno sa uvádza v antroponymickom modeli rodné meno (*Na*) + priezvisko (*Li*). Podobná tendencia je v poľskom korpuse (preferencia *Na Li*), kým v českom korpuse je zas úplne opačná (priorita formy *Li Na*).

¹⁰ Vzhľadom na potrebu dodržať profesionálnu úroveň prepisov a vyhnúť sa neprieťažnosť a neidentifikovateľnosti, uvádzame v ďalšom texte prepisy čínskych mien systémom Hànyǔ Pīnyīn Fāng'àn 汉语拼音方案. Napokon, tento systém je oficiálnym prepisom (mandarínskej) čínštiny do latiniky, medzinárodnou normou ISO 7098 a v posledných desaťročiach sa tento systém stal naozaj celosvetovo rozšíreným. Identita medzinárodne známych čínskych osobností je často spätá práve s formou ich mena v tomto prepise (hoci často bez diakritiky), ktorý vyjadruje exoidentitu danej osoby.

¹¹ Okrem troch prípadov odkazujú ostatné výskyty na slovenskú herečku *Zuzanu Liovú*, takže tieto údaje považujeme za systémovú chybu (bias) a nezarátavame ich do výberu.

Naznačuje to, že aj slovanské jazyky sú schopné uniesť vyššiu mieru nesklonnosti proprií bez straty komunikačného efektu (toto je obzvlášť zreteľné v bulharčine a macedónčine), resp. nesklonnosť antroponým v tomto prípade kvalitu komunikačného efektu (presnosť) umocňuje.

Interlingválnym faktorom, ktorý polarizuje tri porovnávané korpusy je v prípade čínskych antroponým menosled. Medzinárodne akceptovateľným a odporúčateľným poradím aj v intenciách PSP by bola napr. veta: „Súťaž vyhrala *Li Na*.“ Jazyková prax v slovenčine v prípade sledovaného mena je však opačná, v tejto praxi „víťazi“ podoba *Na Li*.

K intralingválnym faktorom, ktorými sa riadi používateľ slovenčiny patrí: 1. potreba určenia gramatického rodu v mene formantom *-ová* a 2: potreba upraviť mená podľa menosledu dvojmennej štruktúry slovenských antroponým rodné meno + priezvisko, 3: zvyk uvádzať v slovenskej tlači len priezvisko športovca. Podobne ako pri iných nesklonných ženských antroponymách je možné aj pri čínskych využívať nepriame rodové indikácie vo vetnom či nadvetnom kontexte (napr. „Súťaž vyhrala (čínska tenistka) *Li Na*. Ak si uvedomíme, že *Li* (bez zreteľu na tón) je najčastejším priezviskom na svete (okrem rôznych čínskych priezvisk je to aj bežný prepis kórejských priezvisk ㄹ이 a 리), uvádzanie iba priezviska (hoci aj v prechýlenej podobe) nemá veľkú komunikačnú hodnotu bez dodatočného kontextu (ktorým môže byť práve rodné meno). Samozrejme, nemožno rešpektovať všetky faktory rovnako, používatelia jazyka cítia preskupovanie dominánt a z daných možností treba vybrať preferenčný model, ktorý plní najdôležitejšiu funkciu propria. Ak je touto funkciou identifikácia osoby, tak vzorovým by mohlo byť uvádzanie mien s prioritou poradí: 1. „Súťaž vyhrala *Li Na*“ (toto korešponduje s medzinárodne akceptovaným uvádzaním a inverzným menosledom), 2. „Súťaž vyhrala *Na Li* (*ová*)“ (týmto riešením sa antroponymum najviac prispôbuje zákonitostiam nášho jazyka, pričom *-ová* je nielen indikátorom feminity, ale aj funkčného člena – priezviska) alebo „Súťaž vyhrala *Li*“ (toto korešponduje s úzom v publicistickej praxi). Pridávanie prechýľovacej prípony k čínskym menám však prináša veľkú pravdepodobnosť, že zasiahne nesprávny člen mena, nie priezvisko, ale rodné meno (ako v prípade *Gong Liová*). Aj na tomto príklade vidieť, že menej môže byť viac a ponechanie mena v pôvodnom inverznom zápise, resp. uvádzanie len priezviska, pomáha presnej identifikácii a zabraňuje zmatekom a nedorozumeniam. Napokon, v PSP sa nikde neuvádza, že by sa k čínskym ženským antroponymám mala pridávať prechýľovacia prípona.

Ukazuje sa, že pridávanie prechýľovacej prípony *-ová* k orientálnym menám je už za hranicou optimálnej miery adaptácie, ale aj za odporúčaniami PSP a je mimo tendencií v ostatných slovanských jazykoch. V prospech neprechýľovania a zachovávaní pôvodného sledu mien orientálnych jazykov sa už dávnejšie vyslovili slovenskí orientalisti, napr. I. R. V. Rumánek či J. Genzor. I. Rumánek argumentuje: „Prípona

-ová znejasňuje poslednú samohlásku priezviska, a tak pri spisovateľke *Jóko Ótovej* sa Slováč skutočne nemá ako dozvedieť, ako sa daná osoba vlastne volá vo východiskovom jazyku (*Ót? Óto? Óta?*), a takýto prechýlený tvar stráca svoju základnú funkciu – informatívnu (Rumánek, 2002, s. 143). Na inom príklade, na mene barskej disidentky a držiteľky Nobelovej ceny za mier *Aun Schan Sú Ťij* ukazuje, že prechýľovanie v podobe *Aun Schan Sú Ťijová* je nezmyselné (s. 151, tamže). Rovnakého názoru je aj J. Genzor, ktorý tvrdí, že „ani kórejské ženské priezviská nemožno písať s koncovkou -ová. Treba ich ponechať v pôvodnom inverznom menoslede a uvádzať v plnom znení, pretože tak sa citujú aj v literatúre, katalógoch atď.“ (Genzor, 2002, s. 156).

Špecifickou vlastnosťou čínskych mien je aj sémantická transparentnosť antropolexém. Na rozdiel od väčšiny jazykov, kde antroponymá majú lexikálny význam (a motiváciu tohto významu) zastretý a pomenovací akt je arbitrárny, nezávislý od apelatívneho významu, pri čínskych menách je to naopak, vzťah medzi apelatívom a propriom je živý a prezentuje sa aj v antroponymách (Kaľužyńska, 2015, s. 236). Čínskou tradíciou je pomenúvať osoby tak, aby meno svojho nositeľa vystihovalo, napr. 財媧 (Cáijuān) (財 znamená bohatý, 媧 pekný), a dokonca, aby mu prinášalo šťastie, napr. meno 福杰 Fújié (福 znamená šťastie, prosperita a 杰 vynikajúci, mimoriadny). Poľská onomastička I. Kaľužyńska zdôrazňuje, že práve čínske názvy osôb sú viac než len konkrétnymi jazykovými formami, onomastickým materiálom, ale že sú sociokultúrnymi faktami, ktoré sa viditeľne premietajú v osobných menách (tamže). Čínske mená majú nielen identifikačnú funkciu, ale aj deskriptívnu a magickú funkciu ako predestinačné funkcie (mená vyjadrujúce šťastie, úspech a pod.), expresívnu, poetickú a dokonca spomienkovú funkciu (napr. 北奧 *Bei'ào* – skratka od 北京 奧林匹克运动会 (Běijīng Àolínpǐkè yùndònghuì), olympiády 2008 v Pekingu (porov. Kaľužyńska, 2015, s. 242). Táto špecifickosť čínskych mien sa interlingválne prejavuje najmä tak, že takmer každý Číňan vie povedať, čo „znamená“ jeho meno.

K interlingválnym faktorom v kontexte čínskych mien potom patrí ich inverzný sled, viaczložkové krstné meno, nemennosť ženského priezviska po vydaji a sémantická transparentnosť antroponym. Sú výrazom odlišnej antroponymickej štruktúry týchto jazykov, ktorú je vhodné rešpektovať aj v prijímanom jazyku. Menšiu mieru adaptívnosti týchto mien rešpektujú aj PSP a ako fakt ju chápu orientalisti. Určitý priestor na používanie prechýlených tvarov ženských orientálnych priezvisk však je aj v slovenčine – v privlastňovacích adjektívach (napr. *Ótovej diela, Liovej víťazstvo na pretekoch*) za predpokladu, že z predchádzajúceho kontextu bude zrejmé správne uvádzanie mena označovanej osoby aj v priamych pádoch (*preteky vyhrala Li, resp. Li Na*). Pri prepise čínskych mien do slovenčiny by bolo optimálne pridržať sa všeobecne akceptovateľnej normy transkripcie Hanyu pinyin (porov. PSP, 2000, s. 86). Samozrejme netýka sa to už známych a umeleckých mien (napr. Vanessa Mae).

4. 4. Interlingválny faktor v kontexte indonézskych mien

Indonézske jazyky a prvky ich onymických systémov v našom kultúrno-jazykovom priestore vnímame ako exotické a z hľadiska interlingválnej proxemiky veľmi vzdialené. Teritoriálnu vzdialenosť však významne kompenzuje globalizácia, zahraničné spravodajstvo, všeobecná dostupnosť informácií na webe, ako aj stúpajúca intenzita cestovania. Pod súhrnné označenie indonézske mená v odbornej literatúre (Eichler et al., 1995) patria mená používané v juhovýchodnej Ázii a Oceánii, pričom sa osobitne charakterizujú pomenovacie zvyklosti na ostrovoch Jáva, Bali, Sumatra (etnikum Minangkabau), Samosir (etnikum Toba Batak). Vzhľadom na etnickú, jazykovú a náboženskú pluralitu regiónu (islám, buddhizmus, hinduizmus) sa zohľadňujú aj malajzijské mená a zvyklosti, ktoré reprezentujú moslimské kultúrne vplyvy. Antroponymická sústava indonézskych mien je v dôsledku toho zložitá a variabilná (Džarylgasinoва et al., 1986, s. 128 vymedzuje až 7 typov antroponymických modelov). K jednotlivým funkčným členom patrí napr. osobné meno (iné v detstve, iné v dospelosti), členy vyjadrujúce príbuzenské vzťahy: s otcom, matkou, manželom alebo i svokrom. Dôležitým špecifikom indonézskych antroponymických modelov je tzv. teknonymia¹² pomenovanie predka podľa mena potomka. Ide o vloženie osobného mena dieťaťa do mena rodiča (napr. *Rokijah Ibu Hasan – Rokijah*, matka *Hasana*), po narodení vnúčat pomenovanie prarodičov podľa mena vnuka, preferenčne chlapca.

Pri absencii priezviska je pochopiteľné, že identifikačnú funkciu osoby plnia iné funkčné členy antroponyma. Nie je to však osobné meno, ktoré človek dostáva po narodení a môže ho tvoriť ľubovoľný sled slabík, no považuje sa za tabu, preto sa ním o danej osobe nereferuje. Identifikačnú funkciu majú konvenčné mená motivované perspektívnym generačným princípom pomenovania osôb. Spočíva v tom, že príslušníci jednej generácie majú rovnaké príbuzenské označenie a že pomenovanie osoby zodpovedá v súrodeneckej následnosti, v akej prichádza na svet (Džarylgasinoва et al., 1986, s. 128). Napríklad na Bali je pre prvorodené dieťa rezervované meno *Wayan*, pre druhé *Made* alebo *Nengah*, pre tretie *Nyoman*, štvrté býva *Ketut* (Eichler et al. 1995, s. 903). Zaujímavosťou je, že tieto mená sa dávajú mužom aj ženám, napr. v balijskej mennej sústave neexistujú typicky ženské a mužské mená. Ukazovateľom rodovosti sú propriálne členy. „I“ – indikátor maskulinity, ktorý označuje osobu mužského rodu (*I Nyoman*) a „Ni“, indikátor feminity, ktorý označuje osobu ženského rodu (*Ni Nyoman*). Mená korešpondujú s rodinným statusom osoby, referujú o zaradení do kastového systému a osobu tak rámci širšieho spoločenstva charakterizujú. Meno *Wayang* je odvodené od výrazu *wokalayan* s významom najvyspelejší, *Made* odvodené od *madia* s významom prostredný a *Nyoman* z výrazu *uman* označujúceho posledný alebo zvyšný atď.^[5] Ide o antroponymá s ne-

¹² kompozitum z gr. téknon – dieťa, onoma – meno

zastretým apelatívnym významom (pre obyvateľov danej kultúry), ktorý sa časom onymizoval, no stále sa pociťuje (podobne ako pri čínskych menách). Pre komunikačné potreby a sociálnu interakciu v rámci daného spoločenstva sú dôležité aj statusové tituly a zdvorilostné oslovenia pre vykonávateľov verejných funkcií (napr. *Ida Bagus* pre mužského predstaviteľa najvyššej kasty, *Ida Ayu* pre ženu z tejto kasty (Eichler et al., 1995, s. 905).

V Indonézii sa neuplatňuje dvojmenná pomenovacia sústava, ktorá by obsahovala priezvisko. Časté su mononymické pomenovania napr. *Sukarno*, *Subadio* (mužské, Jáva) alebo *Rukmini*, *Kartini* (ženské, Jáva) (Eichler et al. 1995, s. 902). Používajú sa aj patronymiká, pri ktorých príbuzenský vzťah vyjadruje sanskrtská prípona *-putra*, napr. *Guntur Sukarnoputra* (pre syna) alebo *-putri*, napr. *Megawati Sukarnoputri* (pre dcéru). Uvedené meno patrí dcére prvého prezidenta nezávislej Indonézie, ktorý sa nazýval *Sukarno*, narodený ako *Kusno Sosrodihardjo*¹³. Jeho dcéra, plným menom *Diah Permata Megawati Setiawati Sukarnoputri*, ktorá sa takisto stala prezidentkou, je v zahraničí známa pod kratším menom *Megawati Sukarnoputri*, pričom *Sukarnoputri* je jej otcovské meno. V korpusoch nájdeme rozličné formy jej otcovského mena.

Tab. č. 4: Podoba a frekvencie indonézskeho ženského mena v slovanských korpusoch

Podoby mena <i>Sukarnoputri</i>	Araneum Slovacum Maius	Araneum Bohemicum Maius	Araneum Polonicum Maius
<i>Sukarnoputri</i>	3	14 ¹²	0
<i>Sukarnoputri</i>	0	0	0
<i>Sukarnoputriová</i>	8 ¹³	2	0
<i>Sukarnoputriová</i>	1	0	0
<i>Soekarnoputri</i>	0	0	4

Počet výskytov je príliš nízky na to, aby sa dala z výsledkov vyvodit' jednoznačná tendencia. Výsledky zo slovenského korpusu odrážajú rozkolísanosť tvarov a zrejme aj neistotu pri uvádzaní tohto mena v slovenčine. Tým, že väčšina výskytov tvaru *Sukarnoputriová* pochádza z jedného zdroja (Nové slovo), reprezentuje to skôr redakčný úzus než všeobecnú jazykovú prax. V ostatných korpusoch sa dominantne objavuje najmä neprechýlený tvar. Špecifický tvar *Soekarnoputri* v poľskom korpusu zodpovedá všeobecnej tendencii uvádzania neprechýlených tvarov ženských antroponým v poľštine.

Interlingválnym faktorom pôsobiacim pri uvádzaní indonézskeho mien v slovenčine je značná odlišnosť, zložitost' a početnosť pomenovacích modelov v antro-

¹³ 10 výskytov nesklonného neprechýleného tvaru pochádza z blogu zameraného na krajiny juhovýchodnej Ázie, tzn. je predpoklad o autorovom poznaní faktu, že nejde o priezvisko..

¹⁴ Jeden výskyt je slovo v prívlastňovacom tvare *Sukarnoputriovej strany*.

ponymickom systéme indonézskych mien. Konkrétne napríklad existencia osobného, často aj tabuizovaného mena, absencia priezviska, mononymické aj polyonymické antroponymá, perspektívny generačný princíp pomenúvania jednotlivcov, rodovo nediferencovaný súbor najčastejších antropolexém, osobitné indikátory rodovosti mien pre ženský a mužský rod, indikátory kastovej príslušnosti, zastretá aj nezastretá apelatívna motivácia osobného mena, odlišnosť pomenovania v detstve a v dospelosti a celková variabilita pomenovacích modelov v závislosti od etnických, jazykových a náboženských skupín obyvateľov Indonézie.

Pre uvádzanie indonézskych ženských proprií v slovenčine je podstatné, že pridávanie prechýľovacej prípony *-ová* k patronymikám (teoreticky napr. *Dian Sasrowardoyo-ová*, *Rukmini binte Mahmud-ová*), k tektonymikám (*Rokijah Ibu Hasan-ová*) či k rodnému menu (*Ni Nyoman-ová*) nie je adekvátne. Prihovárali by sme sa za uvádzanie týchto mien v pôvodnom zápise, tzn. *Megawati Sukarnoputri*, *Ni Nyoman*, *Dian Sasrowardoyo*, *Rokijah Ibu Hasan*, *Wulandari Sulisty* atď. so statusom nesklonnosti.

Literatúra

- BEDNÁROVÁ, Katarína: K niektorým otázkam vývinových trajektórií umeleckého prekladu na Slovensku (1945 – 1989). *World Literature Studies*, 2016, vol. 8, no. 1, s. 3 – 23.
- BENKO, Vladimír: Aranea: Yet Another Family of (Comparable) Web Corpora. In: Petr Sojka, Aleš Horák, Ivan Kopeček and Karel Pala (Eds.): *Text, Speech and Dialogue. 17th International Conference, TSD 2014, Brno, Czech Republic, September 8-12, 2014. Proceedings. LNCS 8655.* Springer International Publishing Switzerland, 2014. pp. 257 – 264.
- BLANÁR, Vincent: *Teória vlastného mena. Status, organizácia a fungovanie v spoločenskej komunikácii.* Bratislava: Veda 1996.
- GENZOR, Jozef: Prepis z kórejštiny a filipínskych jazykov a názvy štátov a území v slovenčine. In: *Problémy adaptácie cudzích mien v slovenčine.* Ed. L. Králik. Bratislava: Veda 2002, s. 153 – 164.
- KALUŽYŇSKA, Irena: Funkcie semantycnie transparentnych imion chiňských. In: *Funkcie názvov vlastných.* Poznaň: Instytut Naukowo-Wydawniczy „Mauruscula“ 2015, s. 235 – 245.
- KNAPPOVÁ, Miloslava: Španielska jména v češtině. *Naše řeč*, 1982, roč. 65, č. 3, s. 168.
- KRÁLIK, Lubor (Ed.): *Problémy adaptácie cudzích mien v slovenčine.* Bratislava: Veda 2002.
- KUCHAŘ, Jaroslav: Přečtylujme ženská příjmení! *Naše řeč*, 1956, roč. 39, č. 9 – 10, s. 302 – 304.
- Name Studies. An International Handbook of Onomastics.* Red.: E. Eichler – G. Hilty – H. Löffler – H. Steger – L. Zgusta. Vol. 1. Berlin – New York: Walter de Gruyter.
- OLOŠTIAK, Martin: O prechýľovaní cudzích priezvisk v slovenčine. *Slovenská reč*, 2001a, roč. 66, č. 5, s. 298 – 308.
- OLOŠTIAK, Martin: Jazykový systém a cudzie antroponymá v slovenčine (na materiáli anglických antroponým) *Jazykovedný časopis*, 2001b, roč. 52, č. 2, s. 81 – 99.
- Pravidlá slovenského pravopisu.* Red. M. Považaj. Bratislava: Veda 2000.
- PETR, Jan: O začleňování litevských a lotyšských příjmení do češtiny (s návrhem na prepis litevských a lotyšských písmen). *Naše řeč*, 1982, roč. 65, č. 2, s. 57 – 66.
- RUMÁNEK, Ivan: Adaptácia mien – japončina, sanskrt a jazyky juhovýchodnej Ázie. In: *Problémy adaptácie cudzích mien v slovenčine.* Ed. L. Králik. Bratislava: Veda 2002, s. 146 – 152.

Sistemy ličnych imen u narodov mira. Red.: P. Š. Džarylgasinova – M. V. Krjukov – V. A. Nikonov – A. M. Rešetov. Moskva: Nauka 1986.
Slovenská technická norma. STN ISO 690. Slovenský ústav technickej normalizácie 2012.

Internetové odkazy

- [1] https://cs.wikipedia.org/wiki/Dalia_Grybauskait%C4%97 (cit. 2. 5. 2016)
- [2] <https://sk.wikipedia.org/wiki/Litva> (cit. 2. 5. 2016)
- [3] http://www.webnoviny.sk/sport/na-li-postupila-do-finale-australian-o/781526-clanok.html?from=panel_imgarticle(cit. 5. 5. 2016)
- [4] http://sport.idnes.cz/finale-australian-open-zeny-li-na-cibulkova-fky-/tenis.aspx?c=A140125_100332_tenis_ma(cit. 2. 5. 2016)
- [5] https://en.wikipedia.org/wiki/Indonesian_names (cit. 2. 5. 2016)
- [6] <https://sk.wikipedia.org/wiki/Sukarno> (cit. 4. 9 2016)